

Cicognani államtitkár testvérének, a liszaboni nunciusnak is. Végül Münchenben telepedett le. Itt kapott rendes lakást és nyugdíjat. 1967 nyarán halt meg felesége, akit már a kat. szertartás szerint temettek el. Mikor e sorok írójának átadta igazoló iratát, kijelentette, hogy mindenben aláveti magát az Egyház rendelkezésének. Döpfner bíborosnál gyorsan intézkedtek. 1968 május 3-áról keltezett levél szerint: „A kat. Egyházba való visszavétele kérelmét alapján elfogadták, azonban mivel az önálló magyar görögkeleti egyház érseke volt, az ügyet a Bad Godesbergben levő apostoli nunciusnak terjesztették elő”. Együttal megbízták a helyi plébánost, hogy amennyiben gyenge egészségi állapotára való tekintettel szükséges, feloldozásban és a betegek szentségében részesítse. Az ügy teljes befejezésére nem került sor, mert március elején agyérelmeszesedés következtében meghalt. Természetesen a kat. egyház szertartása szerint temették el. A szomorú epilógussal egy zaklatott, nyugtalan papi élet zárult le — a végén azonban Istennel való teljes megbéküléssel. Róma is szabadabbá lett halálával egy nem könnyű visszatérési probléma megoldásától, miután érsekké szentelése érvényes volt.

Sümegh Lothár

## KÖNYVEK

H. M. Enomya-Lassalle: Zen — Weg zur Erleuchtung. Herder-Verlag, Wien, 1969.

P. Lassalle Hugó, német jezsuita, Japán misszionárius hosszú évtizedeket töltött a fölkelő Nap országában. Átélt az atombombatámadást; nemcsak hittérítő buzgóága, fölvert Japán neve (Enomya), de az okszerű alkalmazkodás elve érdeklődése is arra készítette, hogy Japán vallási világnézetével behatóan foglalkozzék. Ez az érdeklődés vezette el a zen-buddhista vallási mozgalom megismeréséhez, amelynek lényegébe, lélkiségébe és módszereibe — sok tanulás és gyakorlat után — európai létére meglehetősen mélyen hatolt be.

A zen-elmékedés gyakorlása segítette a szerzőt (a könyv alcímeinek: út a megértéshez, bevezető az elmékedés munkájához — értelmében) — mint mondja — annak felismeréséhez, hogy mekkora behatással van ez a módszer a japán gondolkozásra. Nem annyira a vele való elméleti foglalkozás, mint még inkább a zen-elmékedések fokozott elmélyítése a fő. Bevallása szerint egyéni vallásossága is nyert e gyakorlat segítségével s meggyőződése, hogy bármilyenirányú is legyen az emberek vallási hovatartozása, a zen-elmékedési módszer haszna kétségtelen. Rohanó korunkban is elmélyült, benső nyugalomhoz segíteni másokat: ez a könyv célja. Hiszen nem kevés azok száma, akik gépiessé vált és a műszaki fejlődés irányába erősen eltolódott világunkban is fokozottan érdeklődnek egy, a Kelet szellemi s lelki arculatát tükröző elmékedési irány tartalma és mikéntje iránt. Éppen a rohanó élettempójú, okoskodó európai ember számára nyílik meg itt egy új világ, amely őt és életét nem csak vallási, de mélyen emberi vonatkozásaiban is teljesebb érettséghez segíti.

Azonkívül a japán gondolkozásra kiható említett vonatkozása miatt, e módszer a japán lélek és szellem helyes megismerésének valóságos kulcsa. P. Lassalle a „megvilágosodás” lényegéből indul ki s vázolja a hozzávezető három utat. A módszer és a japán kultúra kapcsolatát vizsgálva, kimutatja, mennyit köszön a japán ember a zen-buddhista elmélyülésnek, amely egyébként is szemlélődéssel megáldott lélekalkatát kiteljesedéshez segíti. Az istenhit és kereszténység vonatkozásában a zen-módszer előnyös alkalmazásának lehetőségeire utal.

A vallási türelem és a nyílt, őszinte dialógus korában megnőtt annak az eshetősége, hogy más irányok képviselőitől is tanuljunk. A könyv e szellemben óhajt támogatást nyújtani.

Cser-Palkovits István